

d'encotonat» en un romanço datable de 1748, recollit cap a Girona (MilàF, *Romllo.*, 178).

Entre la gent de mar el *forro* de l'orla és part de la barca: la part de l'obra morta que dóna l'alçada; en altres termes, una de les fustes que componen l'orla; i també hi ha el *forro* exterior, igualment dit *forro del casco*, i el *forro interior*. Així a l'Escala els calafats, mentre que alguns diuen *folro*, sobretot entre els pescadors (1937). Per a Eiv. defineixen «*forra*: cubierta, encuadernación» (PzCabr.), però és un poc imprecís el significat d'això i encara més el gènere: femení o masculí.

En les altres llengües romàniques tenim fets paral·lels. Pertot el substantiu primitiu apareix amb el sentit de 'beina', 'estoig' o 'funda': en llengua d'oc *foire* alterat un poc en *froire* o *froile* en el *Jaufré* i el *Ferabràs*;² fr. ant. *fuere*, d'on avui el diminutiu *foureaux* 'beina'; it. *fòdero* id. En castellà les dates són bastant tardanes, i s'observa que allí no existeix el substantiu primitiu, amb el sentit de 'beina' o 'funda':³ són poderoses raons per creure que allà el mot fou rebut del català i no directament del germànic; i també la *f-* conservada i el resultat *-rr-* de *forrar*, s'expliquen millor així. Més que més essent també *forro* o *forra* la forma en portuguès, on tampoc no es troba el significat etimològic del substantiu, i on esperaríem *lr* o *dr* com a resultat del *r* germànic. Per als detalls i documentació antiga del mot en castellà puc remetre al DECH: allí *aforrar*, *enforrar* o *forrar* no apareixen fins al S. xv. D'aquesta limitació deduïm que no es tracta d'un mot pres pel llatí vg. del germànic predialectal, sinó de manlleus fets pels francès al francic, per l'italià al gòtic, i pel català i la llengua d'oc a l'una o l'altra d'aquestes fonts germàniques. En forma encara molt acostada al consonantisme original, tenim «*mea spada cum amo*, et *fordoro* de auro» en un doc. baix llatí de Ross. de l'any 1008 (*InvLC*). I it. *fòdera* 'folro' postverbal secundari, format a la manera del nostre *folro* 'folradura'.

DERIV.: *Fo(l)radura*: *folradura* 'folro' en docs. ross. de 1306 i 1342 (*InvLC*); *forradura de mur* en Eiximeis, segons *AlcM*, que dóna també exs. de *folradura* o *forradura* de drap en doc. de 1330 i altres dos del S. xiv; «podie valer la *forradura*, qui era de ventres de marts, ab les catures, bastantment 25 florins» en un doc. municipal de Bna. del S. xv (Careta, s. v. *mar-ta*); «les dones / --- totes van / ab grans entulls, / pompes, ergulls, / vanes despeses, / faldes bé steses, / ab *forradures* / e trepadures, / draps de gran preu / ---», JRoig (*Spill*, 7635); «en cascu lit hi havia còceres e matalafs, e los papallons eren de brocat vert, la *forradura* d'ins era de cetí carmesí», JoMartorell (Ag. i, 192); «*folradura* de vestidura: inversio vestis», Busa-N. (C-vii-6); *folradura* en un doc. val. de 1585 (*DAG*). *Ferrament. Contraforro. Deforrat. Desfolrar. Enforrat; enfolro, -orro. Entreforrar. Entreforrat. Entrefolro, -orro. Esfolrar. Forret* o *Taulaforret*.

Forra 'gruix, espessura' especialment de vegetació, no recollit pels diccs. fins al *DOrt.*, *DFa*. («especial-

ment del cabell») i *AlcM*, que el dóna com a propi de Cerdanya, Lluçanès i Vic, i cita del barceloní Pons i Massaveu: «les volves es tornaren ganxos, els ganxos manyocs, i els manyocs *forres* de cabells» (*Com anàvem* ---, 1917).

Sovint Coromines: «quan tomba --- maig les muntanyes, fins aleshores ermes, es cobreixen d'una *forra* luxuriant --- milers de flors esclaten en colors variadíssims, i la *forra* que cobreix benignament la terra --- manifestació espontània de milers i milions de vides que resorgeixen alhora ---», «en les hores decisives per a la llibertat, el pit armat de Catalunya són les muntanyes, amb la seva espessa *forra* de brucs, de garrigues, d'arboços i de ginesteres», en el seu *Elogi de les Muntanyes*, any 1921, *O. C.*, 1511b, 1512b; «els eucaliptus tropicals i els oms d'alta i espessa *forra*, que munten airoosament cap al cel blau»; «La Font de Morer --- M. —Oiu la remor que fa el torrent? L'aigua hi serpeja entre les pedres --- A. —Com ho saps? Jo sento la remor, però no veig res. M. —És cert: la *forra* és tan espessa que mai he pogut veure el fons del torrent --- A. Si no fos per les romegueres que fan de la bardissa una *forra* armada, un dia hi vindria a herboritzar», id. (*Jardins de St. Pol*, *O. C.*, 805b, 834a); i en altres obres seves, com el *Viatge a Viena* (de 1929), on (p. 30 de l'original) és un equivalent del fr. *taillis*. Coromines sembla haver après el mot a l'alt Empordà, on anotava «*forra*: 'gruix, tou d'una cosa': hi havia una *forra* d'esperret que feia por» en una cèdula datada a Llers de l'any 1898.

Es tracta segurament d'un derivat del verb *forrar*, amb el sentit originari de 'coberta o protecció espessa del terror', homòleg del fr. *fouillé* 'bosquet espès', usat des de Rousseau (1776) i abreuament de *bois fouillé* (1690); en canvi sembla, pel significat, que no hi hagi relació, amb tot i que la coincidència de forma sigui encara més perfecta, amb l'it. *forra* «apertura lunga e stretta tra poggj alti», «scoscendimento formato dalle acque» [Burchiello, 1.ª meitat S. xv] i avui també *forrone*: avui és freqüent en la toponímia toscana, i amb molts derivats, mot particularment propi del Pistoiese però també d'altres parts del Val d'Arno, i com a topònim en les valls de Serchio i Lima (Pieri, *Top. d. Valle dell'Arno*, 310).

Els especialistes han vacil·lat quant a l'etimologia d'aquest mot toscà, que Meyer-Lübke posava en el REW₁ en un article 3605 *furre*, mot dialectal alemany, i per consell de Jud (*Rom.* XLVII, 483) ho ha convertit en la forma corresponent de l'alemany antic *FURHA* 'solc', ço que no ha convençut Prati. Em sembla que realment aquesta etimologia no convé al cat. *forra* puix que aquest no és 'vora d'un camp' com diu el REW, però potser és realment acceptable aquest ètimon per al significat i forma de l'it. *forra* (que vindria del longobard) i per als mots dialectals francesos *fourière*, *forrière*, que volen dir 'llinda del bosc' i 'sols travessar en el límit d'un camp', avui picards i normands.

L'it. mod. *forrone* recorda molt l'it. *burrone* 'barrancada', que crec d'origen pre-romà indeterminat, més